

Zie je Taal!

Lesbrief

bij de muzikale vertelvoorstelling

Schaap met laarsjes

Inleiding

Binnenkort gaat u met uw leerlingen naar de voorstelling *Schaap met laarsjes*, gespeeld door muziektheatergezelschap Rood Verlangen. *Schaap met laarsjes* is een muzikale vertelling, gebaseerd op het gelijknamige boek van Maritgen Matter, met illustraties van Jan Jutte (Zilveren Griffel 2003).

Deze voorstelling wordt u aangeboden door Bibliotheek Hengelo, als onderdeel van het nieuwe taalbevorderingsproject **Toon je Taal!** Dit project heeft als doel het gevoel voor taal, verbeelding en cultuur bij jonge kinderen te stimuleren. Tegenover de vluchtige communicatiemiddelen van deze tijd wordt in drie deelprojecten de diepgang van taal als kunstuiting getoond. Via ambachtelijke vertelkunst, muziek en spel kunnen kinderen kennismaken met de rijkdom van onze taal.

Toon je Taal! is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van:

Zie je Taal! is het deelproject voor groep 1 t/m 3 en sluit aan bij de Nationale Voorleesdagen, waarbij prentenboeken centraal staan. Rood Verlangen vertelt een verhaal waarbij ze naast tekst, muziek en spel ook gebruik maken van prenten. De prenten zijn vergrootte illustraties uit het boek en versterken de verbeelding van het verhaal.

Tijdens de Nationale Voorleesdagen worden in de bibliotheek de mooiste en nieuwste prentenboeken tentoongesteld. Tevens zullen wij een **expositie** inrichten van kunstwerken die leerlingen hebben gemaakt naar aanleiding van de voorstelling *Schaap met laarsjes*. Meer informatie hierover vindt u in deze lesbrief.

Inhoud

In deze lesbrief vindt u informatie over:

- Rood Verlangen en de voorstelling
- Nationale Voorleesdagen en verhalen spelen
- Activiteiten voor de voorstelling
- Theatergedrag tijdens de voorstelling
- Activiteiten na de voorstelling
- Literatuurlijst

Rood Verlangen

Rood Verlangen is een klein, dynamisch muziektheatergezelschap dat anonieme volksverhalen en hedendaagse vertellingen, ingebed in muziek van beroemde componisten, op theatrale wijze vertelt en speelt. Rood Verlangen is een initiatief van de accordeonist Nico-Jan Beckers en de klarinettist Auke Reuvers en werd opgericht in 1999. In samenwerking met gastspelers uit andere kunstdisciplines maken zij voorstellingen voor jong en oud. Het uitgangspunt hierbij is om met minimale middelen maximale expressie te bereiken. Zonder uitbundige kostuums, zonder grootse decors en zonder speciale theaterbelichting willen zij een zo groot mogelijk scala aan expressies en beelden oproepen via de zeggingskracht van taal, muziek en gebaar. Rood Verlangen wil passievolle voorstellingen maken, die het publiek meenemen naar een wonderlijke verbeeldingswereld.

Schaap met laarsjes

Het is een ijsskoude nacht en niemand is nog in het bos. Behalve Wolf. Hij was liever thuisgebleven, maar hij moet op pad. Wolf heeft namelijk enorme honger en thuis is alles op. Met een rammelende maag sjokt hij door de sneeuw.

In de verte brandt licht. Daar woont Schaaap.
Schaap heeft een knusse warme stal. Met een heerlijk zacht bed.
En Schaaap heeft lekker sappig vlees onder de wol...

Wolf ruikt Schaaap en het water loopt hem in de mond. Aan tafel! denkt Wolf. Maar Schaaap is grappig. Schaaap is onnozel. En zo begint een vriendschap voor het leven.

<i>Verhaal</i>	gebaseerd op het boek Schaaap met laarsjes
<i>Auteur</i>	Maritgen Matter
<i>Illustraties</i>	Jan Jutte
<i>Tekstbewerking</i>	Laurens ten Den
<i>Muziek</i>	Maurice Ravel
<i>Regie</i>	Regine Hilhorst
<i>Vormgeving</i>	Yvonne Eikenaar & Fred van de Ven
<i>Zie je Taal!</i>	Groep 1 t/m 3
<i>Duur</i>	45 minuten
<i>Spel</i>	Laurens ten Den
<i>Accordeon</i>	Nico-Jan Beckers
<i>Klarinet</i>	Auke Reuvers

De intentie van de voorstelling

De spelers van Rood Verlangen nemen kinderen graag mee in hun verbeeldingswereld. Daarbij gebruiken ze eigenlijk alleen maar hun stem, hun instrumenten en hun lichaam. Met taal en muziek roepen ze een visuele wereld op in de hoofden van de kinderen. Ieder kind kan door te luisteren naar het verhaal én de muziek zijn eigen beeldenwereld creëren.

Dit alles vraagt niet alleen veel concentratie van de uitvoerenden, maar ook de nodige rust en aandacht van de kinderen en de begeleidende volwassenen. De afgelopen jaren hebben de spelers van Rood Verlangen laten zien dat deze vorm van vertellen en musiceren voor het publiek een zeer enerverende en plezierige uitdaging is.

Nationale Voorleesdagen

Zie je Taal! geeft u de kans om in de klas aandacht te besteden aan de Nationale Voorleesdagen. Deze 12-daagse campagne start elk jaar op de laatste dinsdag van januari en is in het leven geroepen om een impuls te geven aan het voorlezen op school, de peuterspeelzaal, het kinderdagverblijf en thuis. Want telkens weer blijkt dat voorlezen niet alleen van grote waarde is voor het vergroten van het leesplezier, maar ook voor de taalontwikkeling en taalbeheersing van kinderen. Voorlezen verrijkt de woordenschat, stimuleert de fantasie en helpt de wereld om je heen te begrijpen.

Tijdens de Nationale Voorleesdagen staat op instellingen voor peuterwerk en in de bibliotheek het prentenboek van het jaar centraal. Daarnaast wordt via verwerkingen extra aandacht besteed aan 9 genomineerde prentenboeken. Een volledig titeloverzicht vindt u in de literatuurlijst van deze lesbrief.

In prentenboeken wordt de kracht van het woord versterkt of aangevuld met fantasierijke afbeeldingen. Zeker voor de jongste kinderen kan een eenvoudig verhaal al voldoende zijn. De prenten maken het verhaal groter en beeldender dan het in woord eigenlijk is.

Verhalen spelen

Vooral jonge kinderen kunnen nog helemaal opgaan in het spelen van verhalen en situaties. Denk bijvoorbeeld aan het spelen van vadersje en moedertje, schooltje, doktersje of politietje en boef.

Kinderen vinden het geen enkel probleem om dat spel met weinig middelen te spelen. De rest laten ze over aan hun fantasie. Goede prentenboeken geven ook de ruimte aan diezelfde fantasie.

Rood Verlangen heeft een voorstelling gemaakt in de traditie van een goed prentenboek voor de jongste kinderen. Een voorstelling met weinig middelen, aanstekelijk spel en fantasierijke prenten. Daar waar het mogelijk is krijgt het verhaal vorm door het aanspreken van de fantasie van het publiek.

De voorstelling *Schaap met laarsjes* kent eigenlijk maar vier technische ingrediënten: de tekst, de muziek, een acteur en de illustratie (de prent). Door steeds één of meer van deze ingrediënten te gebruiken wordt een deel van het verhaal verteld, maar vooral ook een deel van het verhaal verzwegen. Dit verzwegen deel is wellicht het interessantste gebied voor de rijke fantasie van het jonge publiek. Met weinig middelen wil Rood Verlangen kleuters uitdagen om een rijk verhaal te ondergaan.

Activiteiten voor de voorstelling

Kenmerken van een vertelvoorstelling

Om een voorstelling tot een succes te maken, is het belangrijk om de verwachtingen van het publiek en de uitvoerenden op elkaar af te stemmen. Een vertelvoorstelling is namelijk geen toneelstuk, musical of filmvertoning. Er is alleen een verteller/acteur. De instrumenten die hij tot z'n beschikking heeft zijn slechts zijn stem, gebaren, woorden en gezichtsuitdrukkingen. De musici ondersteunen en versterken zijn verbale taal met hun eigen muzikale taal. En dan zijn er nog enkele prenten en rekwisieten.

Het spreekt vanzelf dat stilte en aandacht van het publiek erg belangrijk zijn voor een verteller, maar ook voor het publiek zelf. De leerlingen moeten hun eigen verbeelding gebruiken terwijl ze het verhaal horen. De beelden, geluiden en gevoelens moeten de kans krijgen in hun hoofd te ontstaan. Eigenlijk maken ze dus zelf de voorstelling in hun hoofd.

Kijken naar een voorstelling

Kinderen moeten vaak nog vertrouwd raken met het kijken naar een voorstelling. Een voorstelling is 'live' en wordt dus gemaakt waar je bij bent. Het gedrag van het publiek is van invloed op de kwaliteit van de voorstelling. Kinderen zijn allemaal wel vertrouwd met televisie kijken. Daarom is het aardig om eens te zien wat het verschil is tussen tv kijken en het bijwonen van een voorstelling.

Kijken naar een voorstelling	Televisie kijken
<ul style="list-style-type: none"> - de voorstelling wordt gemaakt waar je bij bent - je kunt het geluid niet harder of zachter zetten - je kunt de voorstelling niet zomaar stop zetten - het speelt zich af in een speciale ruimte - er zijn ook onbekende mensen bij die ernaar kijken - er zijn speciale voorzieningen nodig (bijvoorbeeld licht en geluid) - je zit niet altijd op de eerste rang - lopen, praten, eten en schuifelen stoort - na een voorstelling klapt de kijker om de artiest(en) te bedanken; hoe mooier de voorstelling des te langer duurt het applaus	<ul style="list-style-type: none"> - het televisieprogramma is al af als je ernaar kijkt - je kunt het geluid harder of zachter zetten - je kunt de televisie uitzetten wanneer je wilt - het speelt zich af in de huiskamer - er zijn alleen bekende mensen bij die meekijken - er zijn geen speciale voorzieningen nodig - je zit net zo dichtbij als je zelf wilt - je kunt lopen, snoepen of praten zonder het televisieprogramma te storen, alleen de mensen die ook kijken hebben er misschien last van - na een televisieprogramma geef je geen applaus, want de programmamakers horen of zien je toch niet

Zelf vertellen en spelen

Hieronder volgen enkele suggesties waarmee u de leerling kunt laten ervaren hoe het is om een gebeurtenis of een verhaal met eigen woorden te vertellen of spelen. Ze zullen hierbij merken hoe belangrijk concentratie en verbeelding zijn! De leerlingen kunnen in groepjes of in een centrale setting aan elkaar vertellen.

- Laat de leerlingen vertellen wat ze in het eerste half uur hebben gedaan, nadat ze zijn opgestaan.
- De leerlingen bekijken hun schoenen. Laat hen vertellen waar deze schoenen in hun korte of lange (schoenen)leven zoal zijn geweest.
- De leerlingen bekijken hun handen. Laat hen vertellen wat hun handen die dag hebben meegemaakt.
- Lees een (kort) verhaal voor. De leerlingen maken een duidelijke, grote tekening van een belangrijk moment uit het verhaal. Laat enkele leerlingen bij die tekening met eigen woorden vertellen wat er te zien is en wat er op dat moment gebeurt.
- Laat de leerlingen een eigen toneelstukje spelen over een bepaalde situatie of gebeurtenis.

Theatervoorbereiding

Om de kinderen voor te bereiden op de voorstelling en ze nieuwsgierig te maken naar theater, kunt u in een kringgesprek de volgende vragen aan de orde stellen.

- Wie is er wel eens naar een voorstelling geweest?
- Waar vond die voorstelling plaats? Op school? In de schouwburg? In de openlucht?
- Hoe was dat? Wat kun je erover vertellen?
- Is het anders dan televisie of de bioscoop? Hoe dan?
- Droegen de acteurs kostuums? Waarom doen ze dat?
- Wat is een decor? Is er altijd een decor?

Vertel zelf iets over een voorstelling die u ooit gezien hebt. Denk ook aan concerten, straattheater, musicals, poppenkast, etc.

Praat met de kinderen over de theateretiquette. Hoe luister en kijk je naar een voorstelling? Wat zijn de spelregels? In het onderdeel *Tijdens de voorstelling* wordt hier meer over verteld.

Vorbereiding op het thema (onmogelijke) vriendschap

Al eeuwen lang worden varianten gespeeld op het thema van de onmogelijke liefde. Een 'ware' liefde die niet kan plaatsvinden door omstandigheden buiten de schuld van de hoofdpersonen om. Het klassieke Romeo en Julia-thema.

De voorstelling *Schaap met laarsjes* is een variant op dit thema voor kinderen. Het gaat over een vriendschap die helaas niet kan bestaan. De hoofdpersonen in het verhaal zijn twee dieren die van nature niet zo geschikt zijn voor een langdurige relatie.

Schaap wil graag een vriend en ontmoet Wolf, die enorme honger heeft. Het moment waarop Wolf Schaap opeet wordt telkens uitgesteld, waardoor Wolf Schaap steeds meer als een vriend leert kennen in plaats van als een lekker hapje eten.

Toch verliest Wolf de strijd tussen zijn instinct (de hongerige maag) en zijn gevoel (een vriend voor het leven te hebben). Uiteindelijk zit er niets anders op: Wolf waarschuwt Schaap voor het te laat is en spoort hem aan afscheid te nemen. Dit alles natuurlijk na een avontuur dat we niet willen verklappen.

Bij *Activiteiten na de voorstelling* vindt u meer informatie over het omgaan met een dergelijke vriendschap/liefde en het filosoferen over wie je werkelijk bent.

Vorbereiding op het thema dieren

Het verhaal van Schaap en Wolf is aan te duiden als een **fabel**. Een fabel is een verhaal waarin dieren de hoofdrol spelen en menselijke karaktereigenschappen hebben. Het is een verhaalvorm waarin op humoristische wijze de spot wordt gedreven met de mensenwereld. Ook bevat een fabel altijd een zekere moraal; een opvatting over hoe je hoort te leven, over wat je moet doen en laten, over wat goed en slecht is.

De mens heeft door de eeuwen heen dit toekennen van menselijke karakters aan dieren zo'n vaste plaats gegeven, dat sommige dieren tot dankbare clichébeelden zijn geworden. Denk aan de sluwe vos, het makke lam, de wijze uil, de gemene slang, de brutale aap, het vieze varken of de domme koe.

Een grappig feit is dat sommige dieren meerdere karakters hebben gekregen, mede veroorzaakt door verschillen binnen culturen. Naast de wijze uil bestaat bijvoorbeeld ook het domme uilskuiken. In meerdere culturen verwijst de uil vaak naar de dood. Kortom: de dierenwereld is net zo veelzijdig en complex als de mensenwereld. En er zal in de toekomst zeker nog evenveel verteld worden aan de hand van dieren als men vroeger deed.

Met name in lees- en voorleesboeken voor het jongste kind wordt veel en dankbaar gebruik gemaakt van dieren. In de literatuurlijst van deze lesbrief vindt u verwijzingen naar populaire boeken en series waarin dieren de hoofdrol spelen.

Naast boeken worden dieren ook vaak getoond in schilderijen. In dit geval hebben dieren de rol om bepaalde karaktereigenschappen van de menselijke hoofdpersonage te symboliseren of versterken. Denk aan de hond die symbool staat voor trouw.

Tijdens de voorstelling

Theatergedrag

Maak de kinderen er op attent dat het theatergezelschap het erg op prijs stelt wanneer het publiek zich aan bepaalde gedragscodes houdt. Maak hierover goede afspraken met de kinderen. Denk er zelf aan dat u op een strategische plaats gaat zitten en leerlingen die iets meer aandacht nodig hebben bij u in de buurt zet. Schakel zo nodig een ouder in.

- Zorg dat iedereen voor aanvang van de voorstelling naar de wc is geweest. Tijdens de voorstelling mag niet heen en weer gelopen worden, dat leidt de spelers en de andere kinderen af.
- Het publiek moet tijdens de voorstelling zo weinig mogelijk 'aanwezig' zijn. Dus je moet niet kletsen met elkaar, of aan elkaars haar frunniken, of de klittenband van je schoenen los en dicht doen enz. Artiesten zien niet graag een voorstelling in het publiek.
- Er mag natuurlijk wel gereageerd worden op de voorstelling als iets je erg raakt. Het verhaal kan je ontroeren, het kan spannend zijn of heel erg grappig. Al deze emoties mag je beleven en laten zien. Artiesten vinden het fijn als ze zien dat hun spel het publiek pakt.
- Tijdens de voorstelling moeten alle mobiele telefoons uitgeschakeld zijn.
- Omdat boterhamzakjes, snoeppapiertjes of ander verpakkingsmateriaal altijd veel lawaai maken, wordt er tijdens de voorstelling niet gegeten of gedronken.
- Wanneer u voor de voorstelling naar een andere locatie gaat, brengt u vooraf de jassen naar een daarvoor aangewezen plek, meestal buiten de voorstellingsruimte.
- Vertel de groep dat ze misschien nog even moeten wachten op kinderen van andere scholen of omdat het theatergezelschap nog niet helemaal klaar is met de voorbereiding van hun voorstelling.
- Vertel hoe lang de voorstelling zal duren en wat ze daarna zullen gaan doen of waar ze moeten verzamelen.

Activiteiten na de voorstelling

Naast de hieronder genoemde activiteiten zijn sommige suggesties uit het hoofdstuk *Activiteiten voor de voorstelling* ook geschikt om na afloop uit te werken.

Praten over de voorstelling

Kinderen zullen de voorstelling verlaten met bepaalde beelden, emoties en indrukken. Het is raadzaam deze ervaringen met de groep te delen en zo de kinderen zich bewust te laten worden van wat ze precies hebben gezien en beleefd.

U kunt in een kringgesprek de volgende vragen aan de orde stellen.

- Hoe vond je de voorstelling?
- Wat was het mooist? Wat was niet leuk?
- Zou je de voorstelling aan een vriendje aanraden? Waarom?
- Wat voor soort voorstelling was het? Poppenspel? Toneel? Muziek(theater)? Verteltheater? Of een combinatie?
- Wat is je opgevallen aan het decor? De kostuums? En de spelers?

- Wat was de titel van de voorstelling? Waar ging de voorstelling over?
- Zou je een andere titel kunnen bedenken?
- Waar speelde de voorstelling zich af? In welke tijd?
- Over wie ging de voorstelling? Was er een hoofdrolspeler?
- Was er een thema? Welke?
- Welke gebeurtenis vond je heel spannend? Grappig? Raar? Verdrietig?

- Zijn er dingen gebeurd of gezegd die je niet hebt begrepen? Is het je later toch nog duidelijk geworden? Hoe dan?
- Heb je door het verhaal nieuwe woorden leren kennen? Welke? Wat is de betekenis ervan?
- Heeft het verhaal of de muziek bepaalde beelden in je hoofd doen ontstaan? Hoe zien die eruit?
- Heb je veel steun gehad aan de muziek bij het begrijpen van het verhaal? En bij het vormen van de beelden?
- Vond je de muziek goed passen bij de sfeer van het verhaal?

Filosoferen en tekenen met kinderen: wie ben ik?

In *Schaap met laarsjes* ontdekt Wolf op het einde van het verhaal wie hij werkelijk is door zijn onoverkomelijke instincten te (h)erkennen in scherp contrast met zijn liefde voor Schaap. Wat er ook van zij, hij is en blijft een echte wolf.

*'Word wakker' hilde Wolf. 'Ik had je bijna...'
Met badende ogen staaarde hij in de duisternis.*

'Schaap', zei hij. Het zweet parelde op zijn voorhoofd. 'Je bent... Je was in gevaar. Ik droomde. Het was een droom. Een afschuwelijke droom. Ik droomde dat...' Wolf beet op zijn hand.

'Vertel dan,' zei Schaap.

'Ik... kan het niet,' zei Wolf. Hij schraapte zijn keel. 'Schaap... luister! Morgen moet je heel vroeg weggaan. Voordat ik wakker ben.'

(Queride 2002, p. 36)

Aan het begin van het boek maken we kennis met een hongerige Wolf die aan niets anders denkt dan een lekker sappig schapenboutje. Schaaap daarentegen vindt Wolf een boeiende persoonlijkheid en gaat naïef in op al zijn avances. Uiteindelijk weet ook Wolf Schaaap dusdanig te appreciëren dat hij Schaaap niet zal opeten, maar slechts wil behoeden voor zijn eigen driften waarvan hij zich aan het einde van het verhaal bewust wordt. Een tragische liefdesafloop, dat wel, maar tegelijk is Wolf een behoorlijke portie zelfkennis rijker.

In *Schaaap met laarsjes* leren we dat jezelf kennen je niet per se gelukkiger maakt. Weten wie je bent zoals je bent, confronteert je met beperkingen. Dat is wat er gebeurt bij Wolf. Vriendschap sluiten met een schaaap zit er nooit in. Hij is en blijft de hongerige Wolf zonder genade voor een schaaap. Alhoewel hij het misschien anders zou willen, moet hij toegeven dat het niet anders kan, dat hij is wie hij is. Waarbij we ons meteen kunnen afvragen of we dan niets aan onszelf kunnen veranderen. Is Wolf zo noodlottig voorbestemd dat hij werkelijk nooit zichzelf zal kunnen overstijgen en tegen zijn instincten kan ingaan? Of is er hoop? En hoe zit dat dan bij mensen?

De volgende vragen kunt u in een 'filosofisch' kringgesprek aan de orde stellen. U kunt deze natuurlijk ook aanvullen met eigen vragen en dilemma's. *Een dergelijk gesprek zal waarschijnlijk het best tot z'n recht komen met de iets oudere kinderen.*

- Weet jij wie je bent?
- Lijk jij op je vader, moeder, beiden of geen van beiden?
- Ben jij wie je wilde worden?
- Ben jij helemaal jezelf?
- Is jouw jezelf ook vanzelf gekomen?
- Hoe wordt je jezelf?
- Ben je misschien nog steeds bezig jezelf te worden?
- Kan je misschien nooit helemaal jezelf zijn?
- Hoe blijf je jezelf?
- Is het belangrijk om jezelf te blijven? Waarom wel, waarom niet?
- Wie ben jij écht?
- Hoe luister je naar jezelf?
- Wat zegt de stem in je hoofd?
- Wie kan het best naar zichzelf luisteren?
- Kan je alles van jezelf weten?
- Weet je altijd precies wat je moet doen?
- Kan iemand jou helpen om jezelf te vinden?
- Heb je jezelf wel eens verloren?
- Heb je jezelf wel eens moeten terugvinden?
- Is het belangrijk om te weten wie je bent?

Aan de hand van dit gesprek kunt u kinderen een tekening laten maken over zichzelf of wie ze denken dat ze zijn. Als voorbeeld ziet u hier de tekening van Lennart, geplaatst op de website van Robert de Vos www.wijsneus.org

De jongen vraagt aan iedereen op de wereld wie hij is. Hij roept steeds luider omdat niemand hem antwoord geeft.

Doen

Stimuleer het zelf bekijken en/of lezen van prentenboeken bij de kinderen. Zorg voor een collectie boeken in de klas en maak ze nieuwsgierig door iets over de boeken te vertellen. Op de jeugdafdeling van de bibliotheek vindt u alle mogelijke prentenboeken voor peuters (AP) en kleuters (AK). Bij de AA- en A-boeken vindt u eenvoudige leesboekjes vanaf AVI-0, voor de beginnende lezers.

U kunt in het bezit komen van deze boeken door gebruik te maken van uw leerkrachtabonnement of via het klassikaal lenen. Ook kunt u tijdelijk een project- of wisselcollectie huren via de OBD. Alle informatie over deze leenvormen vindt u in onze brochure *Dienstverlening voor primair & speciaal onderwijs 2005/2006*.

Naar aanleiding van de voorstelling kunt u verschillende handvaardigheid-activiteiten uitvoeren, zoals knippen, plakken of tekenen. In de literatuurlijst wordt een boek genoemd met veel knutselideeën. De kunstwerken kunt u inleveren bij de bibliotheek voor een expositie.

Laat de kinderen ervaren hoe het is om zelf een muzikale vertelling te maken. Kies hiervoor een verhaal of sprookje dat zowel qua taalgebruik als verhaallijn tot de verbeelding spreekt. In de literatuurlijst worden verschillende suggesties gegeven. Sommige verhalen hebben van zichzelf al een duidelijke muzikale beweging. Een verhaal met niet teveel personages, tijdssprongen en wisselingen van plaats leent zich beter voor het maken van een eenvoudig script. De kinderen kunnen zelf bepalen op welke momenten welke muziek moet klinken. Ze kunnen de muziek van bestaande cd's uitzoeken of ze bespelen zelf de muziekinstrumenten.

Expositie

Bibliotheek Hengelo wil graag laten zien hoe via haar project **Zie je Taal!** verschillende kunstvormen met elkaar worden verbonden. Daarom nodigen we alle kinderen die de voorstelling van Rood Verlangen hebben gezien, uit om een werkstuk te maken over iets dat ze hiervan het meest is bijgebleven. Een klassikaal werkstuk mag natuurlijk ook. Het kan een tekening zijn, maar iedere andere vorm van beeldende of schriftelijke kunst is toegestaan.

De kunstwerken kunt u inleveren bij de klantenservice van de centrale bibliotheek in het Beursplein, ter attentie van Astrid van Dam. De mooiste kunstwerken worden geëxposeerd op onze jeugdafdeling.

Literatuurlijst

Prentenboeken bij de Nationale Voorleesdagen

- Adriaan en de taart / Guido van Genechten
- De wedstrijd van Eend / Harmen van Straaten
- Er was eens een muisje...: over tellen van 1 tot 12 / Gitte Spee
- Gonnie en Gijsje / Olivier Dunrea
- Ik wil mijn mama! / Tony Ross
- Klein wit visje / Guido van Genechten
- Mijn papa is een reus / Carl Norac
- Tim op de tegels / Tjibbe Veldkamp
- Wie kan mij in bed stoppen? / Carol Roth

Prentenboek van het Jaar 2006

- Dat ben jij, Kiki! / Amy Hest

Boeken bij de thema's (met dieren in de hoofdrol)

Vriendschap

- Aap en beer / Wim Hofman
- Beer is op Vlinder / Annemarie van haeringen
- De verrassing / Sylvia van Ommeren
- Kikker en Rat / Max Velthuijs
- Tom's olifant / Dean Harvey
- Van de grizzly die niet slapen wou / Henri van Daele
- Vriend! / Anke kranendonk

Dit ben ik!

- De Trippeltjes / Mies Bouhuys
- Eduard / Star Livingstone
- Het geheim van Toermalijn / Mies Bouhuys
- Jaap Schaap / Leendert Jan Vis
- Kikker en de vreemdeling / Max Velthuijs
- Olivia / Ian Falconer
- Van de sneeuwman die niet smelten wou / Henri van Daele
- Wie weet hoe bruin hondje heet? / Mike Gibbie

Filosoferen

- Alice in Wonderland / Lewis Carroll
- Bij Uil thuis / Arnold Lobel
- De wereld van Wolf en Lam / Ben Kuipers
- Drop / Sylvia van Ommen
- Het geheim van Grijze Muis / Koos Meindert
- Klein maar dapper / Berrie Heesen
- O, wat mooi is Panama / Janosch
- Ra, ra, wie ben ik? / Bette Westra
- Vraag maar / Antje Damm
- Waarom jij er bent / Wolf Erlbruch
- Wie heeft de wolken gemolken? / Wim Vromant

Dierenserie's

- Alle prentenboeken van Max Velthuijs
- Kikker en Pad / Arnold Lobel
- Kuik en Vark / Koos Meinderts
- Pim-en-Pomnibus / Mies Bouhuys
- Vos en Haas / Sylvia Vanden Heede
- Winnie de Poeh / Alan Alexander Milne

Muzikale vertellingen

- Peter en de Wolf / Sergei Prokofiev ; door Paul de Leeuw en het Rotterdams Philharmonisch Orkest
- De geschiedenis van de soldaat (L' histoire du soldat)/ Igor Stravinsky
- L'histoire de Babar / Francis Poulenc ; door Lex Goudsmit en het Amsterdams Blazers Ensemble
- Luna van de Boom ; Berona, Slowaaks sprookje / anders verteld door Bart Moeyaert
- De Schepping / door Bart Moeyaert en het Nederlands Blazers Ensemble ; met muziek van Joseph Haydn
- Verschillende kinderopera's / Frank Groothof

Internetsites

- www.kinderfilosofie.nl/bettine04.html
Lessuggesties n.a.v. het prentenboek Kikker en Rat van Max Velthuijs
- www.leerkracht.nl/show?id=10185
Activiteiten vanaf groep 1 rondom filosoferen met kinderen

Bronnen

Bij het samenstellen van deze lesbrief is gebruik gemaakt van:

- Lesbrief bij De Liefde voor de drie Sinaasappelen van Rood Verlangen
- Lesbrief bij De Sterrenruiter van Jos van Amsterdam
- Leesgoed; 31^e jaargang 2004, nr. 7
- www.wijsneus.org

Informatie

Bibliotheek Hengelo / Astrid van Dam

T. 074-2452560 / a.vandam@bibliotheekhengelo.nl